

אוצרות קאמארנא

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

אבני אוצר

ויקה קרח וגו' (זו, א).

וקרח היה מעוֹד להיות כהן גדול לעתיד בעת הנהגות הגבורות, וזה היה מחלוקת על אהרן, שכבר 'כלם קדשים' כמו שנבאר, ובאמת לא היה עדיין הזמן, שעדיין לא נתברר כל הטוב ועדיין הרע מתגבר, ואם לא היו עוֹשֵׁן העגל, היה שעתן מצלחת שיתגלה מדריגה הזאת בביטול המות ומלאך המות והרע, אבל לא היו ישראל ראויין לזה מצד זכותם אלא מזכות משה, על כן נפלו ונתגבר הרע ולא היו ראויין לזה. וקרח טעה בז, ולא קרח בלבד אלא אדם הראשון ונדב ואביהוא אנשי סדום והמבול והפלגה, כולם טעו בזה. ואין כאן מקומו להאריך בזה ונבאר אחת לאחת, וזהו 'קראי מועד' והבן היטב.

(היכל הברכה דף קז ע"ב)

ואת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו (זו, ו).

ר"ל קחו' לכם מחתות קרח' סופי תיבות חות"ם. כלומר, בזה יהיה נחתם למעלה מי הוא הקדוש ומי לא.

(בן ביתי)

לא יקרב איש ור (זו, ח).

ובאמת אחי וריעי, כמה מרירות מים המרים עוברים מתחלה, שהתורה מר לו בתחלתה מחמת כי עדיין מרים הם בעצמם. וזהו הסיבה להבחין מי שיש לו נפש ישראל, ש'לא יקרב איש זר' שיש לו נפש מערב רב, לעריבות ידידות אור התורה. ואמר בספר ברית מנוחה (דרך הראשון, בהתחלה), תלמיד חכם שפורש מן התורה ונעשה מין רחמנא ליצלן, הסיבה, שעבר עליו מן המים המרים ושתה מהם ולא יכול לסבול ושנה ופירש. ואין צריך לומר, שמתחלה כשמתחיל לעבוד ולקבל עליו עול תורה שטועם מרירות מות, אלא אף צדיק גמור עובר עליו יסורים מרורים בכל יום ובכל עת ובכל שעה, להעמידו על אור החיים ודרך צדיקים, ויקבל על עצמו כל המרירות, והשם יתברך ברוב רחמיו מטעימו מנועם עולם הבא בעולם הזה, וכל אלו מרירות נהפכו לו למתוק אור לנפש, ובלבד אחי שתוק שתוק, וקבל עליך הכל באבהו, ואז יאיר עליך אור פני מלך חיים.

(נתיב מצותיך נתיב התורה שביל א את ח)

וילנו כל עדת בני ישראל וגו' אתם המתם את עם ה' (זו, ו).

והענין כי הם אמרו 'אתם המתם' כי היה לכם למחול על עלבונכם ולהשתתף עמהם, והיו מצליחם בידיהם להיות גאולה שלימה. ובאמת משה ענו מאד ומחל הכל, אלא שלא היה אפשרות כי אין יחוד בקטטה, והבן היטב.

(היכל הברכה דף קטז ע"א)

אוצר החיים

רזין עילאין מסתתרים בין השיטין של פרשתינו, ועל כן ירדנו לגנו של רביה"ק בעל היכל הברכה זי"ע ללקט שושנים מתוך דבריו העמוקים, בהם מבאר שלעתיד יתבטלו החסדים, והנהגה תהא על פי דין. והיינו שיושלם המלכות ותקבל הכל משורת הדין ולא ע"י חסדים, וזהו סוד הקטורת שהוא השפעת צד הגבורה ותיקון המלכות כפי שיהא לעתיד. ואם היה עולה בידם היה מביאים היחוד השלם, אך מכיון שזה היה ע"י מחלוקת לפיכך נשרפו מגדול היחוד, וכה לשון קדשו:

..כי הקטורת מברר כל הברורין ממות לחיים וכשיתברר מלכות דמלכות דעשיה אז כתיב 'בלע המות לנצח' שאז מסתלק החיות מהם לגמרי, וכשתצא בחינה זאת מן הקללה אזי יתבטל, והוא ימשול בך, אלא הגבורות יתנהגו את העולם ברצון, ולכן אמר להם שיקרבו קטורת בבקר שהוא העת שמעלין הברורין לצורך היחוד..

..ואז נעשה קדוש גבורות זכרים משפיעים כל טוב ואנהיר ומשפיע לסופא דכל דרגין ואיקרי 'קדוש' בתוספת הא, 'זאת אשר יבחר בו' שבכל יום נתבררין ברורין ליחוד הקדוש, 'יקריב אליו' למדריגות זכר רחמים ומשפיע כל טוב. וכל זה נעשה בכל יום על ידי התפלה והקטורת, ואם יהיה עת רצון לרצון לפניו ישאר זה בקביעות ויתבררו כל הברורין לתכלית הטוב ויעלה בידכם כרצונכם, אם יהיה רצון הבורא והיחוד שלכם יעלה לרצון לפניו בודאי תבוא את קץ הגאולה, וגם אני מסכים, אבל דבר גדול כזה ומדריגה גדולה כזאת אם ימצא בידכם איזה פניה דקה מן הדקה תדחו מזה ומבא לשאול תחתית כמו שאירע לאלישע אחר וכיצא בו.

ובעת הקטרת הקטורת שאז זמן תיקון ועלית בחינת דלת זאת דעשיה, משכא דחויא, על ידי הקטורת, היו מקטירין במחתה שהוא בחינת ד' זאת, ואנו מעלין גם את זה לקדושה, אזי מקריבין גם בחינת 'מחתה' שאמר ישעיהו 'מחתה כי לא תקרב אליך'. ובעת הקטורת מעלין כל יראות רעות לשעבדן אל הקדושה.. ובכל יום מתבררין ומעלין איזה בחינה של הדל"ת עם ברורין חדשים, מחתה של זהב, אבל לא לגמרי, לכך 'מחתה' חסר ואו. אבל עדת קרח רצה להעלות לגמרי לקשרה עם ואו בקביעות שתעשה הד' לה', מצה עשירה, ויתבטל העניות והדלות ויתבטלו החסדים. ולכן 'מחתות' שלהם מלא ואו. ואילו לא היו עוֹשֵׁן זה היחוד שמסר להם משה

רבינו במחלוקת ולצנות, היו שעתא קיימא להו להביא משיח ולהמית הקליפות ויתקיים בלע המות לנצח, אלא דעבדו בפרודא ונסינו לא נתקיים ונדחו לשאול תחתית ונשרפו ונאבדו, והרי הם חיים לעוה"ב.

ושימו עליהן' - תרויהון מלאים יוד, כי מסר להם יחוד שיעלה את הדלת לקשרה לגמרי עם ואו, ואז ישתלם קומתה יוד עשר ספירות, כמבואר בדברי מרן הארי"י. ולכן הם מלאים יוד להשלים קומתה לגמרי.

..עין בשער הגלגלים כי עתידה המלכות שתתעלה עד רדל"א ואז יתבטלו החסדים והכסופין וכל אחד יטול בזרוע ואין שם גמילות חסדים ולא צדקה ולא מלוה ולוה, כי ביובל אין שם השמטת כספים, כי שם הנהגה בזהב בביטול כל הקליפות והרע. ואז יהיה הנהגה בזהב וגבורות, מלכות שמים עטרת בעלה, והלויים יהיה כהנים, ועבודה בבכורות. וקרח היה מעוֹד להיות כהן גדול לעתיד בעת הנהגות הגבורות וזה היה מחלוקת על אהרן שכבר כולם קדושים, ובאמת לא היה עדיין הזמן שעדיין לא נתברר כל הטוב ועדיין הרע מתגבר, ואם לא היו עוֹשֵׁן את העגל היה שעתן מצלחת שיתגלה מדריגה הזאת בביטול המות ומלאך המות והרע, אבל לא היו ישראל ראויין לזה מצד זכותם אלא מזכות משה, על כן נפלו ונתגבר הרע ולא היו ראויין לזה. וקרח טעה בזה ולא קרח בלבד אלא אדם הראשון ונדב ואביהוא אנשי סדום והמבול והפלגה כולם טעו בזה.

ה'שרפים' - מלא יוד וחסר ואו. מלא יוד, כי נשרפו בקדושתן באור יוד של יחוד עליון אם לא פעלו בכללות כל העולם שיחיו הכל לטוב גמור, אבל בפרטות נשמתם פעלו הרבה והם לא היו מעדת קרח כלל כי הם היו כוונתם לשמים, ונשרפו כמו שנשרפו נדב ואביהוא שלא עלה בידם יחוד הנורא הזה. וקרח לץ היה ולא לקח כלל מחתה ולא שמע למשה, על כן גם אהרן לא לקח כפי הנראה.

..וכן בכאן לא היה זה הענין מחלוקת כפשוטה כמו שדימו הכסילים, אלא היה ענין נפלא שמסרו נפשם ממש להעלות המלכות עם כל הנשמות שנשבעו בעמקי הקליפות להמשיך גאולה לתקן חטא אדה"ר וחטא העגל, ואילו צירפו לזה בהכנעה ואהבה למשה רבינו היו שעתא קיימא להון והיו מצליחין, אלא שאכלה פגה שהיה על ידי מחלוקת ופירוד לבבות ממש רבינו כי חשדו למשה שהוא מעכב כדי שיהיה אהרן כהן גדול. וזהו 'הנעדים' חסר ואו, שלא נתחברו עם משה רבם לעשות היחוד הנורא הזה.

הנהגות ומנהגי הבעש"ט חק' ותלמידיו ז"ע
מלוקטים מתורת רבוה"ק מוקאמארנא ז"ע

כל ההתחלות קשות (א)

תחילת העבודה בפשיטות

וקבלתי מאת מורי ורבי חיות נפשי הגאון הקדוש רבינו אברהם יהושע העשיל מאפטא, כי 'לפתח חטאת רובץ' (בראשית ד, ז) ו'כל התחלות קשות' (מכילתא יתרו פ"ב), ולכן כשמתחיל תיכף בכונה שיעלה למדרגות רמות באהבה ויראה ובהתפשטות הגשמיות, לא יעלה בידו, כי היצר הרע האורב והשוטא יבלבל אותו במחשבות שלו, **ולכן כל התחלות בתורה ובפרט בקריאת שמע ותפלה, יהיה התחלה להכין עצמו על פשטות הדברים שהוא מחויב בהן על פי התורה, לומר הדברים בפשטות, ולהשתתף נפשו עם כל ישראל, עם כל נפש קטן וגדול ממש ממש באמת**, ואח"כ כשיכנסו יעלה השם יתברך ממדרגה למדרגה עד רום המעלות לפי ערך נשמתו ואמת שלו, 'ואתה תשמע השמים מכוון שבתך ונתת לאיש ככל רצונו אשר תדע את לבבו כי אתה ידעת לבדך את לב כל בני האדם' (מ"א ח, ט).

נתיב מצוותיך א, ז

כל זמן שלא נודרך לזה, התורה הוא עליו לעול ולנשוא

יהי מקורך ברוך, מקור מים חיים, באהבתה תשגה תמדי, עושר וכבוד אתי, והענין אף על פי שעיקר לימוד התורה, כמו שביאר הקדוש, הבונה בית חדש, **אף על פי כן לא בנקל יכול לעלות למדרגה זאת, אלא בנחת לאט לאט**.

כי באמת אין בעולם דבר יקר כמו לימוד התורה בדביקות ובאהבה ובנועם, ולא יערכנה זהו ושום חפץ בעולם מה שאדם טועם בנעימות עריבות ידידות התורה, אם כבר הוסר ממנו הזוהמא ומדות הרעות ותאות הזמן. **אבל כל זמן שלא נודרך לזה, התורה הוא עליו לעול ולנשוא, וטועם בה מרירות מים המרים, כנאמר (שמות טו, כג) 'ויבואו מרתה וכו'.**

כי באמת לא במהרה יושג לאדם חמידו גנוזה שעשעים דמלא קדישא, אלא אחר כמה הרפתקאי ופרישות וקדושה, כל אחד לפי שורש נשמתו. ולפי ערך גודל הפרישות וקדושה בלב שמח בהסיר ממנו העצבות והעצלות, כך ישיג באור אלהי, מושכל ממושל בלתי מושכל מהשכל. **ולכן בהכרח לקבוע ולגזול עתים לתורה, ולאסור עצמו בבית התפיסה למקרא ולמשנה ולגמרא, ובתוך פנימיות לבו יהיה הומה מי יתן ואזכה לחזות בנועם השם, כמו חלב ודשן תשבע נפשי ממזון התורה.**

זהו 'תוך' של 'שלא לשמה', שיש לו תוך, ועל ידי 'תוך' זה יבוא בודאי לשמה, אבל הלומד תורה שלא לשמה, לקנטר ולהתגאות, ואין בו 'תוך', ועל זה לא יעבור שום דבר נסיון, כי חיותו שמקבל הוא מקליפות נגה, זה נעשה לו התורה סם המות, ונוח לו שנהפכה לו וכו' (מסכת כלה פ"ה ה"א).

הקדמת פירוש המשניות אות יג

כי החשך והדינים מתגברין מאור, על איש שכל מגמתו להיות דבוק באלהיו

ובאמת 'זה לעומת זה' (קהלת ז, יד), **כי החשך והדינים מתגברין מאור, על איש שכל מגמתו להיות דבוק באלהיו באהבה עזה באש להבת, ליטעו ממש אור עולם הבא בהכנה ובנמיכי דרחא אין ממש, אי מתגברין עליו בכל עת הדינים והחשך, כדי לכתוב האהבה והאש קדוש, ובפרט בערב שבת, ובעת שהצדיק בודק נפשו.**

נתיב מצוותיך נתיב התורה שביל הראשון אות י

אעפ"כ כשהוא הולך להתפלל צריך הוא להשפיל עצמו עד שיהיה אין בשברון לבו, כי הקב"ה אינו יכול כביכול לסבול למי שיש לו איזה ישות אעפ"י שהוא דקה מן הדקה כי ישות הזה אינו בא ח"ו מגסות הרוח וגאווה, אעפ"כ אין זה דרך הקודש לכנס לפני ולפנים, אלא דייקא צריך להתפלל לפני הקב"ה כעני בפתח אין ממש בלי שום ישות כלל, כדאמרו בגמרא (מס' תענית דף ז ע"א) 'אי"ר חנינא בר אידי (למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה] ע"ש, וכן איתא (מס' סוטה דף ה ע"א) אמר ר' חסדא [כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנאמר (תהלים קא, ה) מלשני בסתר רעוהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל] ע"ש, לפי שאמרו בזהר לית גבוה באורייתא בההוא עלמא אפילו שהו אלשמה כדאיתא (זוה"ק ח"ב דף קט ע"א) ע"ש.

לזה אמר (בזוה"ק ח"א דף כד ע"א) בגין דצלותא הוא מצוה שהיא השכינה הקדושה, ואורייתא שלומד קודם צלותא דא קב"ה, לזה לא צריך הפסקה, כלומר בין למודו בתורה הקדושה לבין התפלה צריך הוא להפסיק במלת 'לא' שהוא אין ושפל רוח, **ואח"כ הוא יכול לילך להתפלל ועמוד לפני מלך המלכים הקב"ה באימה וביראה עלאה, ואם עשה כן בלב אמת וטוהרה, אז יבער בו מלמעלה אש קדוש ויגבה לבו בדרכי השי"ת ויצר טוב מביא לאיש הזה בלבו לב נשבר ונדכה, ויצה"ר מביא לו אש קדוש לב שמח שמחה של מצוה שהוא תפלה ומתפלל תפלה ישרה, לזה אמר שבתציבת מדת 'לא' צריך הוא להפסיק בין תורה לתפלה, שבוה נעשה יחוד קב"ה וטו"מ שהוא תורה ותפלה במקום אחד.**

(דמשק אליעזר ח"א דף קיא ע"ב)

ההנהגה במדת ויגבה לבו בדרכי ה'

כמו שביאר מרן הרב ישראל בעל שם טוב, שמצד שפלותו אינו מאמין כי הוא גורם על ידי תורתו ותפלתו שפע אל כל העולמות והמלאכים והנשמות, **שאינו היה מאמין כמה וכמה היה מחזק עצמו בתורה ותפלה בקדושה ובזריזות, והיה רודף אחר התפלה והתורה לשמה כמו שרודפין אחר החיים, והיה עובד בשמחה ובטוב לב מרב כל, והיה נזהר בכל אות ותנועה ומילה לאומרה בדיוק ובכוונת הלב, כי המלך שוקד על שפתותיו לנשקם כשהוא אומרם בלב אמת בדחילו ורחימו בהכנעה ובביטול, איהו וחיותו חד בהון, ומי הוא זה שלא ירז עצמו בזריזות גדול ובהכנה דרבה לתפלה ולתורה, ובפרטות לתפלה השקול כנגד כל.**

(הקדמת נתיב מצוותיך אות יג)

לצורך עבודת ה' צריך שיחזיק האדם את עצמו לאיזה יש ואני

העיקר שיהיה הכלי מזוכך בטל ממש, לב נשבר ונדכה נשברה, אין ממש בפני בריה קטנה, **עד שיצטרך לחזק עצמו בכל כחו, שיחזיק עצמו לצורך עבודה לאיזה יש ואני, ויגבה לבו בדרכי השם, ודלא כשוטים שסוברים שמצוה להיות עניו, ומחפש לעצמו דרכים ואופנים להיות עניו, אבל האמת כשיתפתחו לו עיניו יראה שפלותו, ויהיה לבו נשבר, מצפה שיהיה לו חלק עם גרוע שבגרעים של ישראל, נבזה בעיניו ולבו מלא אור ושמחה, שהקדוש ברוך הוא מחזק לבו להחזיקו ולהעלותו ולהגביה אותו למדרגות עליונות, כמו שהוצרך לומר ליהושע (רק) חזק ואמץ' (יהושע א, ז), 'רק' אע"פ שאתה בעיניך רק מכל חכמה ומדע ובטל כעפר, 'חזק ואמץ'.**

(נתיב מצוותיך נתיב אמונה שביל ג אות יב)

שער הגאווה (יא)

ויגבה לבו בדרכי ה' [א]

בעת שהאדם עוסק במצוות ומועשים טובים יגביה עצמו וע"כ יקיימן כדקא יאות

'וחיליה בשמיא סגיא' (זוה"ק ח"ב דף פ ע"ב). ומזה יש ללמוד לעצמו מכל שכן אדם אשר כל אחד חיליה בשמיא סגיא, ויחזק ויגבה לבו בדרכי ה' ובמדותיו הטובים, **ששמעתי ממורי** שמרוב ענותנותו של אדם גורם שנתרחק מאת הש"י, כי אינו מאמין כי האדם גורם שפע אל כל העולמות וגם המלאכים ניווין על ידי תורתו ותפילו, **שאלו היה מאמין, כמה היה עובד את ה' בשמחה מרוב כל, והיה נזהר בכל תנועה שיהיה בקדושה, שהרי אלופו של עולם בכל תנועה וכל אות ומלה לאומרה כדקא יאות, וגם לתת לב שהקב"ה שומר ושוקד על שפתי האדם בעת תורה ותפלה לשמה לנושקם, ומי זה האיש אשר לא יהיה שש ושמח שמחה של קדושה באין ובביטול, שהמלך רם ונשוא שומר ושוקד על שפתי אדם נבזה לנשק אותם, כי אדם סלם מצב ארצה וחיליה בשמיא סגיא, וכל תנועותיו ודבורו עושה רושם למעלה, ומה שאין כן כשאומר מה אני הולך בשרירות לבו, ובאמת אדם חיליה בשמיא סגי, ועל ידי מעשיו הטובים מדבק עצמו בהש"י ממש.**

(זהר חי ח"ג דף צז ע"ב)

יחשוב בדעתו ויאמין שהעולמות עליונים ניוונים על ידו ובוה יהיה כל עבודתו כרבעי

ודע אחי אחי הנעים שאמירת תיקון חצות הוא חביב לפני המקום ב"ה בלי שיעור, ואח"כ שירות ותשבחות תהלים משניות גמרא או מדרש זהר כתיב מרן האר"י זלה"ה, והוא כל אחד לפי כחו ונשמתו ויכולתו ונמשך זאת עד חצי שעה קודם זמן התפלה, ובחצי שעה זו יעין בספרי מוסר שנתסדר ע"פ רוח הקודש דייקא וע"פ הקדמת אמת, וזהו כדי שלא יעמוד להתפלל מתוך ישות לבבו אפילו שהוא דקדושה, כי קודם התפלה כל עניני ישות שבעולם יש בו חלק מצד היצר הרע חוץ משמחה של מצוה כדברי רז"ל (מס' ברכות דף לא ע"א), **וכן הוא הדין בתוך התפלה, צריך לחזק ולקיים ויגבה לבו בדרכי השי"ת בשמחה לבבו דקדושה, והוא כל אחד כפי כח נשמתו ומוגו גופו דקדושה. (הקדמת אור עיניים ח"ב כלל ה)**

לצורך עבודה יחזיק עצמו כאחד מן הגדולים

'[רק] חזק ואמץ' (יהושע א, ז). 'רק', אפילו אתה ריק, 'חזק ואמץ' והחזק עצמך לצורך עבודה של הש"י כאחד מן הגדולים, אעפ"כ יהיה לבבך נמס ונשבר ונמוך מכל בריה שבעולם.

(היכל הברכה בלק דף קנט ע"א)

בעת שהאדם עובד את קונו יגביה את עצמו וע"כ יעלה עבודתו לרצון לפני אדון כל

דרך בעלי העבודה ובעלי נפש שעומדים בחורף קודם אור הבוקר, וכן בקיץ קודם התפלה כמה שעות ועוסקין בתורה בנגלה ובנסתר, ואח"כ כשבא זמן התפלה הולכין להתפלל תפלת שחרית, ולפי שנמצא רובו ככולו כשהם לומדים בתורה הקדושה כמה שעות קודם התפלה אז נתחדש בהם איזה ישות, וכל אחד כפי מדרגתו אעפ"י שהוא לומד באמת לשמה, אעפ"כ אין זה דרך לפני בוחן לבות וכליות, אלא דייקא אפילו שהוא בדביקות הגדול ע"י למודו בתורה קודם התפלה,

אות צא

רוח החיים יורד בעולם בשביל ישראל המקיימים התורה

צא. 'ויפח באפיו נשמת חיים' וגו'. כבר ידוע שהמחשבה נקרא ראשית שהוא בחכמה, וממנו נשתלשל ונאצל ונברא כל העולמות עד העשייה ועולם התחתון ואדם התחתון, כי האדם הוא היה עיקר כוונת הבריאה כנודע, וכולם נבראו על ידי צירופי העשרים ושנים אתון דאורייתא, הנכללים בעשרה מאמרות שנבראו העולמות, ומההבל, הנה 'הבל' הכוונה על כח, שפע וחיות, הנשפע מאת הבורא יתברך שמשפיע בלי הפסק שפע של חיות על כל העולם ועל כל הבריאה. כי הבורא ית' ממשיך להשפיע בכל עת, והוא ברא ועדיין בורא וממשיך לברוא, והכל היא בריאה מתמשכת כי הוא ממשיך בכל עת כח של חיים וחיות שמיועד לתבל כולו. והכח הזה נשפע תמיד ללא הפסק, שהוא קודם לאמירה ודיבור, שהרי הסדר הוא: מחשבה הבל קול דיבור, כי בתחילה חושב האדם מה לומר, אחר כך מעלה הבל העולה מן הלב, ומכך נמשך ויוצא קול המתחלק בחמש מוצאות הפה לדיבור, אבל כאשר מדברים מהשפה ולחוץ בלי חיות, חסר שם ה'הבל', וכביכול גם לענין הבריאה האלוהית, שתחילה עלתה הבריאה לפניו ית' במחשבה, ואחר כך השתלשלה המחשבה לדרגת הבל, ומזה ההבל נמשך לכל העולמות חיותם וחיות האדם התחתון, וזאת נקרא רוח, כי ה'רוח' הוא הצינור והחוט המוליך את החיות מהנשמה העליונה אל הנפש התחתונה, כמו שנאמר 'ויפח באפיו נשמת חיים', כי כל הנופח מעצמותיו הוא נופח (עיין לשון הרמב"ן ז"ל בפרשת בראשית בפסוק ויפח באפיו נשמת חיים) גם כאן נמשך ובאה אל האדם רוח חיים באמצעות העולמות.

ולכן כאשר קלקלו דור המבול נאמר 'לא ידון רוחי באדם לעולם', שהוא ההבל והרוח הנזכר, הנמשך לעולם בשביל האדם, לעולם, שנעשה פירוד לגבי הרוח האלוהי הנשלח להחיות הבריאה ולא נמשך עוד לעולם, מאחר והבריאה השתחיתה את דרכה. ואחר כך כאשר קבלו ישראל את התורה והחזירו את הבריאה על מתכונתה על פי התורה הקדושה, חזר הדבר כמו קודם החטא, ונמשך לאומה ישראלית לבדם רוח חיים הבא מעשרים ושנים אתון של התורה שקבלו.

ואפשר שזהו כוונת הפסוק (ישעיה' מ', ו') 'מגיד מראשית אחרית', מגיד הוא לשון המשכה, מראשית, כלומר המשיך מראשית שהוא המחשבה הנקרא ראשית, ממנה נמשך ההבל והרוח והחיות לכל העולמות, עד אחרית כל הנבראים והיצורים והנעשים, שהוא תכלית כל הנבראים, ויפח באפיו באמצעות העליונים.

והנה אמרו רז"ל (מנחות כ"ט ב') 'כי ביה ה' צור עולמים' בשתי אותיות צייר העולמות, עולם הזה ועולם הבא וכו', הנה הגם שיש עולמות עד אין קץ ומספר, עם כל זה רבותינו ז"ל אמרו דרך כלל העולם הזה והעולם הבא, ובשתי אלו נכללו כל העולמות. ואפשר לפרש רמז הנ"ל בזה הפסוק (תהלים קלה, ד') 'כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו', פירוש, אחר שקבלו בני יעקב התורה ותיקנו הדבר כמו שהיה מקודם החטא, אז בחר בהם הקדוש ברוך הוא, ויפח באפיו, בכל איש הישראלי, רוח חיים, הבאה באמצעות העולמות הנבראים על ידי שתי אותיות י"ה הרומזות על עולם הזה ועולם הבא, והם שתי אותיות אלו יראה ואהבה כידוע:

(ליקוטים יקרים דף י"א סוף ע"ג)

ומכל האמור עולה, שיש כח של חיות היורד לאדם התחתון בשעה שהוא מתנהג לפי התורה, כי עיקר תכלית כוונת הבריאה הוא בשביל האדם המקיים את התורה, ולאחר שנברא האדם נמשכת אליו החיות הנקראת 'רוח'. וגם לאחר שנפסק שפע זה לעולם ע"י המבול, חזר ונתחדש שוב על ידי מתן תורה.

ומכאן נחזה כי נשמת ישראל אינה דומה לכח הרוחני של שאר אומות העולם, כי אצל שאר אומות העולם נפסק כח החיות הנקרא 'הבל', מאז דור המבול, ורק ישראל זכו לקבל את הכח האלוהי הנשפע לעולם על ידי קבלת התורה.

אות צב

בשהשנה משבחת להקב"ה מתוך הגוף העבור יש לו תענוג מזה

צב. עיקר הסוד מה שהקב"ה שולח הנשמה בגוף השפל הזה, אע"פ שהגוף רוצה לעשות נגד רצון ה', אורכה, מזה יש להקב"ה נחת ותענוג גדול מאוד, כי אף שהנשמה מצויה בכלי מלוכלך מאוד, כי אין דבר נרוע ויותר גשמי מעפר, ואף על פי כן נותנת תמיד שבח והודיה לבוראה, וזה חידוש גדול, לכן יש להקב"ה מאלו השבחים יותר תענוג מכל העבודות והשבחים של המלאכים, כי עליהם אין חידוש, כי אין להם גוף עכור. וזהו שאמרו בגמרא (תענית ל"א א) אין אשה אלא לגוי, רצה לומר הגוף נקרא אשה, וזהו אין האשה כלומר לא ברא הקדוש ברוך הוא את הגוף העבור הזה, אלא לגוי, לשון הנאה, ליהנות ממנו, שיהיה לו תענוג ממנו:

(ליקוטים יקרים דף י"ד ע"ג)

וכך פירשו צדיקים על מאמר הכתוב 'יששכר חמור גרם', כי 'יששכר' הוא אותיות 'יש שכר', ורצה לומר, למה יש שכר, משום שהחומרות גורמת לכך, כי לפוסם צערא אגרא.

ומובא מהמגיד ממעריטש שכאשר רוצים לגרום נחת רוח ושעשועים למלך רם ונישא שיש לו אוצרות פז ומשכיות חדוה, וכלום חסר בבית המלך, מביאים לו ציפור מדברת, ואף שיש לו כל טוב שבעולם מוצא הדבר חן בעיני המלך משום שהוא דבר פלא. וכך הוא ג"כ עבודת הנשמה בתוך הגוף שהוא דבר פלא אף בעיני ה' כביכול, וכמאמרם ז"ל (סוכה נב.) צדיקים בוכין ואומרים, היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ואף הקדוש ברוך הוא תמה עמהם, שנאמר (זכריה ח, ו) 'כה אמר ה' צבאות, כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם, גם בעיני יפלא'.

אות צג

הנשמה שבאדם מתגלה בכח דיבור

צג. ויהי האדם לנפש חיה. ותירגם אונקלוס לרוח ממללא, כתב הבעל שם טוב וצללה"ה, כי ענין רוח האדם בקרבן,

וחיות שלו, הוא כח הדיבור אשר בקרבו, וכמו שאמר הכתוב 'ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה', ומתרגמינן לרוח ממללא.

ולפי זה כשאדם מדבר דיבורים, אזי הדיבורים ההם הן הן חיותו, והוא מוציא חיות שלו באותן הדיבורים, רק לפי שחיות האדם רבוק תמיד בשורשו, לכן הדיבורים ההם בעצמם, ממשכים עליו משורש, חיות חדש, ועל ידי זה הוא חי תמיד, אף שבכל דיבור יוצא חיותו מקרבן, רק שכל דיבור עצמו מביא לו חיות חדש:

(ערבי נחל פרשת וישלח)

הבעש"ט נותן תמיד דגש על כח הדיבור שבאדם, שזהו יתרון האדם על הבהמה - בכך שיש לו 'רוח ממללא' שהוא כח הדיבור, והדיבור הוא עיקר התגלות כח החיות והנשמה שבקרבן.

ועל כן כאשר מוציא מפיו דיבור, הוא מוציא לחוץ את כח חיותו ומאבד מהחיות שלו, אלא שכאשר מדבר דיבורי קדושה ומתדבק על ידי הדיבור בשורש חיי החיים (כי הנפש נמצאת למטה, והרוח שהיא הדיבור מחברת בין הנפש לנשמה העליונה), אזי הוא מקבל תוך כדי דיבור חיות חדשה, והרי הוא כמעין הנובע שכלל שמוציא יותר כך מקבל תוספת שפע.

ועל כן צריך שיהיו כל דיבוריו לצורך הדביקות האלוהית בדיבורי תורה ותפילה או בשאר מילי דעלמא יוכל למצוא רמזי דחכמתא, או לדבר טוב על ישראל וכיוצא"ב, ואז כאשר מוציא חיותו מתוכו באמצעות הדיבור שהוא 'נפש חיה', מדבק את חיותו אל חיי החיים ב"ה, אשר שופע בתמידות שפע חיות מחודשת לעולם מתוך רצון להטיב לבריותיו ומתוך רצון ליצור ולברוא עולמות לצורך מלכותו ית', וכאשר האדם יוצר על ידי דיבורו מילים חדשות שיש משמעות טובה המוסיפים לבנין ותיקון העולם, הרי מצא מין את מינו ונתדבק במקור החיים ב"ה ומקבל שפע מחודש של חיות.

נקודה זו מובאת בספר ליקוטים יקרים (י"ב ע"א) וזה לשונו: גם אם תפילתו תהיה זכה וברורה, בודאי מן ההבל הקדוש היוצא מפיו יתדבק ויתחבר עם ההבל העליון הדבק אליו ונכנס אליו בתמידות כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה י"ד, ט') על פסוק (תהלים ק"ג, ו') כל הנשמה תהלל יה על כל נשימה ונשימה שהאדם נושם, ויוצא ההבל ממנו מתתא לעילא, וחוזרת אליו מעילא לתתא, ובודאי בנקל יוכל להתחבר חלק אלהות אשר בתוך האדם אל שורשו. עכ"ד.

אבל אם מוציא מפיו דברים שאינם לצורך תיקון ובנין העולם, אלא דברי הבל ופספוס דברים בעלמא, וכ"ש באם מוציא רע מפיו, הרי הוא מאבד חיותו לבטלה ואינו שואב חיות מלמעלה כיון דהוי מין באינו מינו, ואז מתרוקן מחיותו ומרגיש ריקנות גדולה בנפשו.

וכה איתא בספר צוואות הריב"ש (יב ע"ב): כשאדם מדבר דיבור טוב, והדיבור הוא החיות של האדם, והחיות הוא ממנו יתברך שמו, אז הדיבור סלקא לעילא ומעורר הדיבור העליון, ומשפיע עליו יותר חיות מלמעלה, אבל כשהוא מדבר דיבור רע, אזי יוצא ממנו החיות, ולעילא גם כן לא סלקא, אז קרוב הדבר להיות נפסק ממנו כל החיות לגמרי, וזהו מה שאומרים העולם, ער האט אויס גירעט.

הרה"ק רבי משולם פייש מטהאש זי"ע מבאי היכלו של רביה"ק ה'היכל הברכה' זי"ע

בצל רביה"ק בעל 'היכל הברכה' זי"ע

וכן מסופר שדרכו של רביה"ק ה'היכל הברכה' זי"ע לנסוע לשלושה שבתות במדינת אונגריין, ובאחד מג' השבתות שרביה"ק היה מגיע לאונגריין היה הרה"ק מטהאש עוזב את ביתו ואת עדתו ומגיע לשבות בצל רביה"ק בעל היכל הברכה זי"ע.

במוצ"ש שעמד רבינו לעזוב את מדינת אונגריין ביקש מהרה"ק מטהאש שילווחו עד שהגיעו אל הגשר שעל יד הנהר, וביקש רביה"ק ה'היכל הברכה' שימשיך ללוותו, ענה הרה"ק מטהאש שאינו יכול עוד משום שנחפז לביתו.

התבטא אז רבינו להרה"ק מטהאש: אם הייתם עוברים איתי את הנהר, היית מקבלני כרוב המובהק [וואלסטו גיוועהן פון אונזערע], וכיוון שאינכם רוצים, אזי בנך יהיה משלנו [פון אונזערע]. ועיניים צופיות של רבינו היתה שבנו הרה"ק רבי אלימלך מטהאש נתדבק כתלמיד מובהק בצל רביה"ק ה'דמשק אליעזר' זי"ע.

כמלאך המושיע

רבינו היה מפורסם בצדקת פזרונו, ובמעשה חסד לאנשים שהיה עושה עם בני ישראל, אהבת ישראל יקדה בקרבו כאש, אמנם יותר ממה שעשה בגופו עשה בנפשו, בהיותו משפיע ישועות ורפואות משמים ממעל, לכל באי שערי, תוך כדי שהוא מסגף עצמו עבורם בגלגולי שלג ויסורים שונים, עד כדי מסירות נפש ממש, תקצר היריעה מהכיל את כל סיפורי המופת שהתגלגלו במעון קדשו.

הסתלקותו המופלאה

שנת תרל"ג היתה שנה קשה למדינת אונגריין, מגיפה קשה השתוללה בחצרות, ועשתה שמות בקרב העם, רבים וכן שלמים מבני ישראל מצאו את מותם במגיפה זו או שהתייסרו בייסורי איוב במחלות נוראות שאין להם תקומה ה".

ביום בהיר אחד פנה רבינו לבני ביתו ואמר להם שהוא מקבל על עצמו להיות קרבן תחת הכלל, ואכן ביום כ"ח סיון תרל"ג, בעודו בן נ"ז שנים בלבד, חירף את נפשו למות בעד בני ישראל, טיהר רבינו את עצמו בסילודין ועלה למרום, ואז ראו כולם איך שמיתת צדיקים מכפרת כקטורת כי המגפה נעצרה בפתע פתאום. מנוחתו כבוד בבית החיים שבטהאש.

השאר אחריו את בנו יחידו הרה"ק רבי אלימלך מטהאש זי"ע שהיה בן שמונה שנים, כשגדל המשיך ביתר שאת את חצר הקודש טהאש והיה מגדולי תלמידי רביה"ק ה'דמשק אליעזר' זי"ע שהרעיק עליו חיבה יתירה.

לרביה"ק היה בכל לילה שיעור קבוע עם בניו הק' בספר הי"ד החזקה להרמב"ם, ושום איש זר לא היה רשאי ליכנס אז לחדרו, כי אם להרה"ק ר' אלימלך מטהאש זי"ע. לימים, תחת אחד השיחים הפליא הרה"ק מטהאש את לימוד הרמב"ם של רבינו, והתבטא: "ווער עס האט נישט געהערט ווי אזוי דער רבי זכרנו לברכה האט געלערנט רמב"ם, ווייסט נישט וואס דאס הייסט געלערנט" (עבודת עבודה מוצ"ש שמו).
זכותו הגדולה תגן בעדינו ובעד כל ישראל אמן

רבינו יעץ לחותנו של הרה"ק מטהאש, הוא רבי ישעיה דוד מכפר טשאסאר, שיקח אותו לחתן לבתו, ואף הודיע שברצונו להשתתף בשמחת נישואיו.

מסופר שבעת שמחת נשואי הרה"ק מטהאש השתתף בשמחה ראש המסובים רביה"ק ה'היכל הברכה' זי"ע.

בשעת שמחת הנישואין כיבדו את החתן שידרוש את הדרשה בשעת הסעודה, כמנהג העולם, והנה בתוך הבאים באו כמה בחורים מופלגים שלמדו בשיבות המפורסמות דמדינה ההיא, ואחד מן הבחורים הנ"ל קיבץ את חבריו שיבואו לפלפל עם החתן הרה"ק מטהאש בשעת דרשתו, והם התפלפלו כ"כ הרבה עד שהתחיל לזוב להחתן דם מנחיריו. נעמד רביה"ק ה'היכל הברכה' זי"ע, שהשתתף בהחתונה ואמר: "החתן הזה לומד תורה לשמה, וחלילה להרהר אחר דברי תורתו".

שורש נשמתו, עד שמצא את שאהבה נפשו אצל הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע, והוא אשר הסמיכו לימים לקחת את שבט ההנהגה לידיו ולרעות את שם פזורה ישראל.

כל אימת שהיה רבינו מגיע להסתופף בצל רבו הקדוש בדינוב, הושיבו רבו סמוך אליו בראש השלחן, תמיד הראה לו אותות אהבה וכיבוד ביותרת הכבוד, ועם כל זה, היה רבינו יושב כעבדא קמיה מריה, באימה וביראה ברתת ובזיע, עד שכל השלחן הודעזע עמו מגודל הפחד שנפל עליו בשבתו סמוך לרבו.

במרוצת השנים היה רבינו נוסע להסתופף גם באהלי צדיקים נוספים, והיה מבקר באהליהם של רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מדיטשוב זי"ע, והרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע בעל ה"דברי חיים", כאשר נתן לו שלום בראשונה, אחז הרה"ק מצאנז בידיו הקדושים וצעק: "אוי איז דאס הייליגע הענטעלעך! איך שפיר א גרויס קדושה און די הענטעלעך!", ואז שאלו את רבינו: "זאגט מיר פון ווי איר זענט?", ענה לו רבינו שהוא בא מכפר יאזעפס אשר בארץ בעהמען, התפלא הרה"ק מצאנז: "בעהמען איז איין אב הטומאה, יאזעפס דארף איז איין אבי אבות הטומאה, פון ווי נעמט זיך פון דארט אזעלכע הייליגע הענט אהער?", נענה רבינו: "די מאמע וואהר איין עהרליכע יודענע", אז נחה דעתו של הרה"ק מצאנז.

כמו כן היה רבינו נוסע רבות לבקר בהיכלו של הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע בעל אך פרי תבואה, וגם בעל אך פרי תבואה היה נוסע אל רבינו ובין הצדיקים הללו שררה תמיד ידידות מופלאה.

אכסוף נועם שבת

לאחר שנות עמל ויגיעה בתורה ועבודה, מתוך עוני וחוסר כל, נתמנה רבינו לכהן כרבה של טהאש והגלילות, שם החל ריחו הטוב להיות נודף בעולם כצדיק נשגב, פועל ישועות בקרב הארץ. אורו של רבינו היה גנוז בדרך כלל במשך ימות החול, כי היה מסתגר בחדרו ועובד את קונו מאחורי הפרגוד, אמנם בבוא יום השבת, הוריד את המסווה מעל פניו ויצא לישע עמו, לערוך לפניו שולחן וללמד אותם את דרכי ה', ופניו בוערים כלפיד אש, עד שלא הכירוהו, והיה רגיל לומר 'פרייטאג צונאכט'ס טו איך א טובה פאר א איד'.

תולדותיו

הרה"ק רבי משולם פייש סג"ל לאווי זי"ע נולד בשנת תקע"ז לערך, לאביו פאר היחס הרה"ק רבי מרדכי זצ"ל, ולאמו הצדיקת מרת זעלדא ע"ה, בכפר יאזעפס אשר במדינת בעהמען. בעודו ילד קטן, התייתם מאביו ויוותר הוא לבדו לאמו אשר אהבתו כנפשה, את מיטב כוחותיה השקיעה בו במסירות נפש, ושפכה עליו דמעות כמים הניגרים בתפילה ובתחנונים, שזה הקטן גדול יהיה בתורה ובעבודת השי"ת.

בעת ההיא לא היתה בארץ מגוריהם שום בית תלמוד בו יוכל הילד להתחנך על הדרך הישרה, כי נגע ההשכלה פשתה שם בכל המדינה ר"ל, על כן קיבל הילד על עצמו לגלות למקום תורה, ובעידודה של אמו הצדקת ע"ה שלוחה אותו עד מחוץ לעיר כאשר עיניה נפחות מבכי, הלך וכיתת רגליו לחפש אחר ישיבה שתאים בעבורו, לאחר מסע מפרך הגיע למדינת אונגריין, שם התקבל לישיבותיהם הרמות של חכמי ישראל, המה שרחשו אליו אהבה רבה וחיבה יתירה, הרעיפו עליו טללי תחיה והאצילו מהודם עליו.

בין רבותיו הקדושים נמנו הגה"ק רבי אברהם יצחק וויינבערגער זצ"ל אבד"ק קליינווארדיין, הגה"ק רבי דוד שיק זצ"ל אבד"ק טאקאי ומח"ס אמרי דוד, הגה"ק רבי אברהם שאג זצ"ל בעל ברכת אברהם ומגדולי תלמידי החתם סופר זי"ע, והגה"ק מהר"ם א"ש זצ"ל. יומם ולילה ישב הנער בין כותלי בית המדרש ותדבק בנפשו בתורה הקדושה, בקדושה ובטהרה, בלהט ובהלהבות, הגה בה בהתמדה רבה שהיתה לפלא בעיני כל רואיו.

התקרבותו לדרך החסידות

בין מקומות התורה אליהם גלה רבינו בימי עלומיו, היתה הישיבה הקדושה בעיר קראלי, שם אף יסד בעצמו ישיבה לבחורים צעירים, והרביץ תורה לעדרים. פעם אחת, הגיע הרה"ק רבי יודא צבי מראזלא זי"ע לעשות את השבת בעיר קראלי, הלך אפוא רבינו לחזות בנועם הצדיק לעת הסעודה השלישית, ונשאר שם עד למוצאי שבת. לאחר ההבדלה הביאו לפני הרה"ק מראזלא משקה חם, ולאחר ששתה הימנו הסתובב ונתן את השיריים לרבינו שעמד מאחורי כסאו, והיה לפלא בעיני כל הנוכחים, המה ראו כן תמהו, מדוע נתן הרבי את השיריים דווקא לבחור זה.

גם הרבנית מראזלא הלכה ושאלה את בעלה הקדוש על פשר הדבר, נענה הרה"ק מראזלא ואמר לה: "דער בחור וועט נאך זיין אונזער מוחותן", ואכן כאשר אמר כן היה ברבות הימים, כאשר הרה"ק רבי מרדכי סג"ל לאווי זצ"ל - בנו הגדול של רבינו בא בקשרי שידוכין עם בתו של הרה"ק רבי שלמה מראזלא זי"ע - חתנו של הרה"ק מראזלא.

מאז אותה שבת מרוממת בצליו של הרה"ק מראזלא, החל רוח ה' לפעמו ללכת בדרך מרן רבינו הבעש"ט הקדוש זי"ע ולהתנהג בחסידות, ומאז היה נוסע הרבה להסתופף בחצרות הקודש ולבקר בהיכליהם של צדיקי עולם, לימים התקרב לחבורת אשוואר שהיו נודעים כמקובלים אנשי שם, ואחד מהם ה"ה הרה"ק רבי ישע"י דוד ביינער זצ"ל לקחו לחתן לבתו הרבנית מרת מינדל ע"ה.

בצל צדיקי הדור

לאחר נישואיו ביקש הרה"ק מטהאש לתור אחר רבי לפי